

התקן עצמך ללמוד תורה.
(אבות)

טובה חכמה מגבורה
(קהלת)

בית חיינו

דבר לצעירי בני" באמריקה על ישיבת רבנו
יצחק אלחנן להג יובלה

ירל ע"י

הועד לחגיגת יובלה של ישיבת רבנו
יצחק אלחנן בבתי הת"ת ובישיבות

ניו יורק, ניסן תרצ"ז

מי אתה צור מי אתה חלמיש לפני נער עברי העוסק בתורה.
(שיר, המתמיד")

התקן עצמך ללמוד תורה.
(אבות)

טובה חכמה מגבורה
(קהלת)

בית חיינו

דבר לצעירי בני"י באמריקה על ישיבת רבנו
יצחק אלחנן לחג יובלה

יר"ל ע"י

הועד לחגיגת יובלה של ישיבת רבנו
יצחק אלחנן בבתי הת"ת ובישיבות

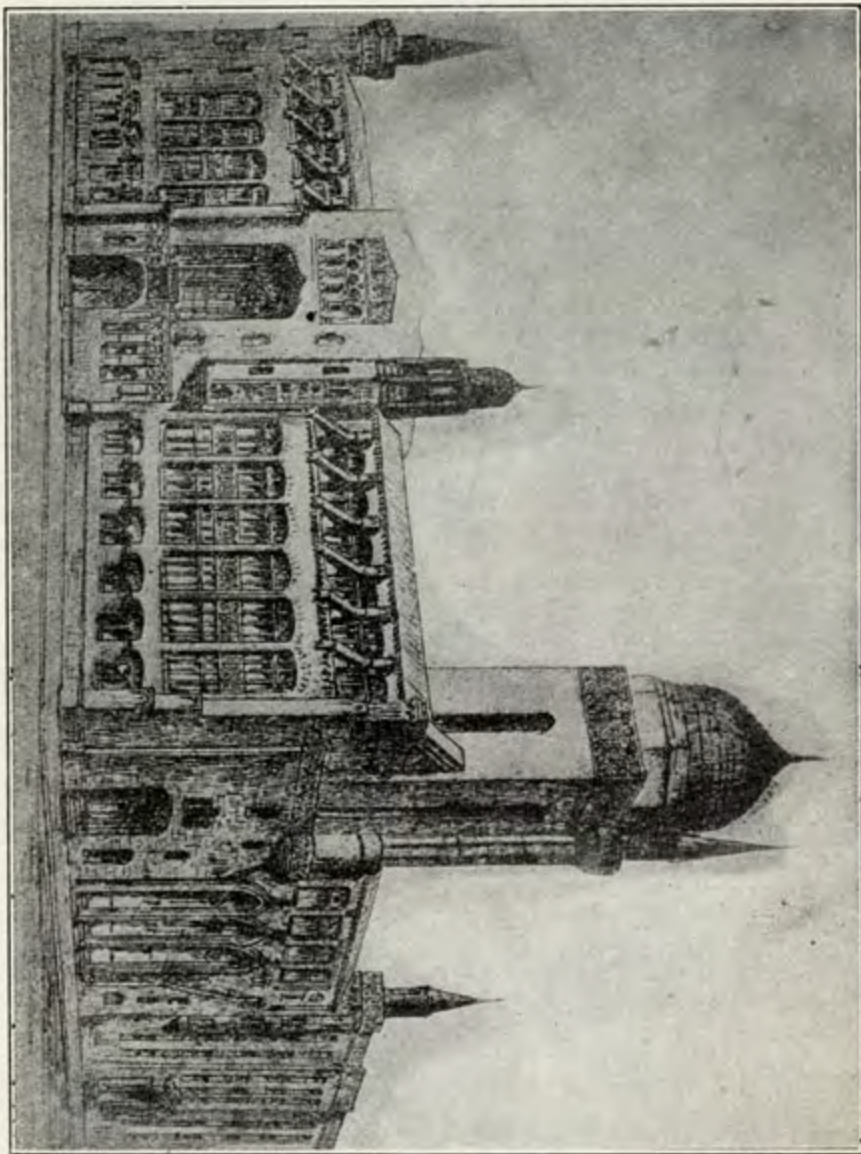

ניו יורק, ניסן תרצ"ז

מי אתה צור מי אתה חלמיש לפני נער עברי העוסק בתורה.
(שיר „המתמיד“)

אמר ר' דזמא ב"ר חנינא מימיהם של אבותינו לא פסקה
ישיבה מהם. היו במצרים ישיבה עמדה, שנאמר: "לך ואספת
את זקני ישראל. היו במדבר ישיבה עמהם, שנאמר: "אספה לי
שבעים איש מזקני ישראל (יומא כח, ב).

● תולדות הבית

„תורה עוז היא לישראל“, אמרו חכמינו זכרונם לברכה, וכשאבד לעמנו העוז המדיני, עמד לנו עוז התורה. בתחילה לא הבינו הרומאים, מחריכי ארצנו, מה עוז יש ב„שיבה“, ונתנו לרבן יוחנן בן זכאי את שאלתו הקטנה אשר שאל מהם, לקיים את יבנה וחכמיה. ולאחר שנודע להם מה טיבו של „הכרם ביבנה“, לא יכלו עוד לעקר.

עזה כמות דתיה אהבתם של חכמי השיבה ותלמידיה לתורה. ודמים רבים לא יכלו עוד לכבות את האהבה שנדלקה בלבם של ר' עקיבא וחבריו ור' תלמידיו ללמוד התורה ברבים.

ומה היתה ישיבת יבנה הקדומה? זו היתה סנהדרין בגולה עם ישיבת תלמידים העוסקים בתורה. עוד בימי דבית היו בכל סנהדרין וסנהדרין, שבכל עיר ועיר, שלש שורות של תלמידים שהיו יושבים לפני הדיינים ולומדים תורה מפיהם. וכשחרב הבית תפסה ישיבת יבנה ארץ צורת הסנהדרין הגדולה שבירושלים. שם נתבררו ההלכות ומשם יצאה הוראה לכל ישראל. ושם גם למדו צעירי התלמידים, ונפשם הצעירה ומלאת האהבה היתה יוצאת לדיני הממונות המחכימים ולדיני המצוות המצרפות את הבריות.

ועליהם מפורש במדרש שיר השירים רבה: „מה נאוו לדויין בתורים“ — אלו הרבנים, „צוארך בחרוזים“ — אלו התלמידים שחזרין צואריהם לשמוע דברי ר' ר' מפייהם כאדם שלא שמע דברי ר' ר' מימיו. „היו מיליין“ ההלכה אלו עם אלו וחזרין

1. Political power.
2. To preserve.
3. Literally—"The vineyard of Yavneh"; idiomatically used to denote the Academy or Yeshiva of Yavneh.
4. To uproot.
5. The Holy Temple.
6. Assumed.
7. Clarified.
8. Instruction.
9. Civil law that develops mentally.
10. Develop morally.
11. Turn toward.
12. Discuss the law in a melodious voice.
13. Link Biblical quotations.

בדברי תורה ומדברי תורה לנביאים ומנביאים לכתובים והאש מתלהטת סביבותיהם והיו דבברים שמחים כנתינתם מסיני.

עשר גליות גלתה הישיבה מיבנה לאושא ומאושא לשפרעם עד טבריה שבעמק הירדן, ומשם ירדה לבבל.

בתחילת המאה השלישית למנין אומות העולם ירד אבא אריבא (רב) הבבלי, שהיה מתלמידי ר' יהודה דגנשיא (רבי), לבבל ויסד שם ישיבה בסורא. אחד מתלמידיו, רב יהודה יסד אחר כך ישיבה שניה בעיר פומפדיא.

ישיבות אלו שבבבל היו כאחיותיהן הבכורות שבארץ ישראל, בתי מדרש לתלמידים העוסקים בתורה, ובתי ועד לחכמים שהיו מתקבצים לערנים קבועות בשנה, בירחי אלול ואדר, ובתי מדרש לעם, שהיו כאים לשם לשמוע דברי תורה בשבתות שלפני דהרגלים ובשבתות השנה האחרות.

ועליהן נאמר במדרש תנחומא (פ' נח): לפיכך קבע הקדוש ברוך הוא שתי ישיבות לישראל שיהיו הוגיין בתורה יומם ולילה ומתקבצין שתי פעמים בשנה באדר ובאלול מכל המקומות ונותנין במלחמתה של תורה עד שמעמידן דבר על בוריו והלכה לאמתה. ואיתן שתי ישיבות לא ראו שבי וליא שמד ולא שלט בהן לא יון ולא אדום.

וכששקעה גם שמשן של הישיבות בבבל, במאה העשירית והאחת עשרה, זרחה שמשם של מרכזי תורה בספרד, בצרפת, באשכנז ובארצות פולין ורוסיה.

דור הולך דור בא והארץ לעולם עומדת. המקרא לא היה צריך לומר, אומרים חכמינו במדרש, כי אם ארץ הולכת וארץ באה והדור לעולם עומד, אלא מלכות נכנסת ומלכות יוצאת וישראל לעולם עומד בכח התורה — ה„ארץ“ המטולטלת והגולה ממקום למקום. עתה הגיעה שעתה של ארצנו זו שאנו חיים בה.

כחמישים שנה עברו מן היום שנוסדה בעולם החדש הישיבה הראשונה בשם „עץ חיים“. בתחילתה לא היתה זו ישיבה כפי שהבינו הדורות הראשונים, כי אם בית מקרא ובית תלמוד

14. Burns out of delight.
15. Towns in the Jordan valley and Valilee.
16. Common era.
17. Elder.
18. To determine and clarify the law.
19. Captivity and religious persecution.
20. Tenth and eleventh centuries, the period of the decline of the Babylonian Yeshiwoth.
21. Movable fatherland, referring to the Torah.

לנערים. אבל חידוש גדול היה בה. ומהו חידושה? שלמודי היהדות ולמודים כלליים " נלמדו בה כאחת ו"ברכו בתורה תחילה". שעות ד"בוקר הקדשו ללמודי היהדות ושעות בין הערביים ללמודים הכלליים.

קרוב ל"אותו זמן נוסד גם קבוץ של תלמידים על שם הגאון ר' יצחק אלחנן ז"ל בניוירוק וקול התורה נשמע בארצנו. אבל קול זה "קול ענות חלושה" היה. נמצאו אנשים טובים שהחזיקו ב"עץ חיים" ותמכו בבחורי ישיבת ר' יצחק אלחנן שהיו רובם צעירים שבאו לכאן מעבר לים. אבל כל עצמה של הישיבה הזאת נראתה להם כמו מחוץ למקומנו וזמננו.

באותם הימים נמצא איש אחד בארץ זו. אב בחכמה ורך בשנים. גם הוא בא לכאן ותלמודו בידו. אבל תלמוד גדול שמביא ל"ידי מעשד". ובעוד כל העם עסוקים בבזיה ובהגדלת רכושם הפרטי" היה הוא עסוק במלאכת מחשבת אחת גדולה" לבנות בית לתורה בארץ זו. ובנאי של תורה זה. הוא הגאון ר' דוב בהגאון ר' נחום שרגא ז"ל המכונה דר. רעועל, שליט"א.

בשנת תרע"ה כשנתאחדו ישיבת "עץ חיים" עם ישיבת ר' יצחק אלחנן ונעשו לבית אחד של תורה, נקרא הרב דר. רעועל לעמוד בראש ישיבה מאוחדת זו.

ומן היום ההוא ודל"א התחיל "עץ החיים" שבושיבה להכות שרשים למטה" ולעשות פרי למעלה". עד כי נעשה ליער — ואין יער אלא ישיבה (ברכות נו, א). ובצלו יושבים עתה יום יום כשש מאות בחורי ישראל הבאים מכל מדינות העולם". ולומדים נמרא בזמרה ושונים הלכות בשמחה כנתינתן מסיני. יש מהם שיוצאים ל"מד בבתי הספר ובישיבות ויש מהם שיוצאים ל"הורות ולהטיף טל של תדויה" בלכות העם. ויש הלומדים תורה לשמה ומביאים עמהם ריה של תורה לפינות הנדחות שבערי השדה. ואור של רגורה למבואות האפלים שבכרך. ומדי שנה בשנה עת יגמרו תלמידי

21. Secular or general school subjects.
22. Business and accumulation of wealth.
23. One great ideal.
24. To strike roots.
25. To bear fruit.
26. Most of the Jews of our country, as well as from many other countries, as France, India, Iraq, Lithuania, Palestine, Poland and Russia.
27. Preach the eternal values of the Torah.

הישיבה את חוק למודם במכללת" הישיבה. היחידה במינה בעולם. יבואו מאות אלפים מבני ישראל ומבני הנכר לאולמה המפואר" של" הישיבה לראות ב"יקרא דאורייתא". כשבחורים הלומדים תורת ישראל רוב היום ולמודי החול בין הערביים" יוצאים מוכרזרים בתארי המכלל". ומצטיינים בידיעותיהם הכלליות כטובי המסיימים של המכללות הגדולות. ורבי המדע והמדינה באים ומרכינים" ראשיהם לפני ראש הישיבה הפורש עליהם את גורל הכבוד" של הישיבה שהם מתכבדים בכבודה.

בתחלת שנת תרפ"א נתחבר בירת המדרש למורים מיסודו של המזרחי אל" הישיבה. ומאז הגדילה דהישיבה לעשות שלא תשהכח תורה מישראל.

בניסן תרע"ט נתאשר רשמית. ע"י ממשלת ניוירוק. בית הספר הגבוה של הישיבה"

ותשע שנים אדרי זה נוסדה מכללת הישיבה הנודעה בשם "ישיבה קאלעדוש". שנעשתה אחת דהמכללות בעלות שם בעולם המדע.

עתה חוגגת ישיבת רבנו יצחק אלחנן אר"י חג יובלה וקוראה בשופר שיש בו משום זכרון מלכות התורה בעם והשבת החרות הרוחנית שאינה מצויה אלא אצל העוסקים בתורה.

ואתם בחורי ישראל הנולדים בארץ הזאת. שחרתה על פעמון חרורתה את פסוק ד"יובל של תורת ישראל". שמעו לקול השופר הזה וירדב לבכם מגאון ומתקוה שבית חיינו בארץ זו ילך ויגדל ואתם תהיו בכוניו ובבניו למודי ה'.

28. College.
29. Magnificent auditorium.
30. Afternoon hours.
31. Recipients of college degrees.
32. Bow.
33. Honorary hood.
34. Yeshivah High School (known as the Talmudal Academy.)

מי שהוא טפס אומר: מי הוא יכול ללמוד כל התורה?
 נזקים שלשים פרקים כלים שלשים פרקים והחכם אומר: הריני
 לומד שתי הלכות ביום ושרנים למדור עד שאני לומדה כולה.
 אמר ר' ינאי ראמות לאויל חכמות (משלי כד). כך הטפס אומר:
 מי יכול ללמוד התורה שבלב רבי והפקח אומר: והוא לא מאחר
 למדה? הריני לומד היום שתי הלכות ושתיים למחר עד שאני
 לומד התורה של חכם זה (שיר השירים רבה).

דרש רבא — לכה דודי נצא השדה — אמרה כנסת ישראל
 לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם אל תדינני כיושבי כרכים
 שיש בהם גזל ועריות ושבועת שוא ושבעת שקר. נצא השדה —
 בוא ואראך תלמידי חכמים שעוסקים בתורה מתוך הדחק.
 גליגדה בכפרים — אל תקרי בכפרים אלא בכופרים, בוא ואראך
 אותם שהשפעת עליהם רוב טובה והם כפרו בך. נשכימה לכרמים —
 אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות. נראה אם פרח הגפן — אלו
 בעלי מקרא. פתח הסמדר — אלו בעלי משנה. הנצו הרמונים —
 אלו בעלי גמרא. שם אתן את דודי לך — אראך כבודי
 וגדלי שבה בני ובנותי (עירובין כב, ב).

● תבנית הבית

זאת תורת הבית על ראש ההר כל גבולו סביב סביב קדש
 קדשים (יחזקאל מד, יב).

בית הישיבה נמצא ברמת וואשינגטאן בגבהו של מאנהעטען*.
 פתחו הראשי פונה לשרת אמשטרדם המררוממת מעל נחל הארלעם
 ונשקפת על פני הודסון הנדר. דרך שערי הישיבה, שמראיהם
 כמראה הנחשת קלל, נכנסים לתא השער המרוצף אבני משכית
 ומשובץ בציוני רוחות וציוני מזלות, אותות המקום והזמן הקבועים
 לעולם. החדרים שעל פני האולם הפנימי בקומה הראשונה הם
 חדרי הלשכות ובית המדרש לתורה ולתפילה. על פני רוחב האולם,
 משמאל לבית הכנסת ישנו אולם פנימי ללמוד התלמידים הגדולים
 ביום ואשמורות בלילה. בקומה השניה נמצאים חדרי הלמודים
 לתלמידים הצעירים הלומדים לפני רבותיהם, ראשי הישיבה. על
 פני האולם באמצעו בית הספרים של הישיבה, שבו נמצאים כשלושים
 אלף כרכים ובהם אוספי ספרים של חכמים גדולים, ובמרכזו חדר הקריאה
 לתלמידים. סמוך לחדר זה נמצאת לשכת הספרים הרצופה לחדרו של
 ראש הישיבה. בקומה השלישית נמצאים חדרי הלמוד והלשכות של
 בית המדרש למורים של הישיבה, ובקומה העליונה, אולמי הלבורתוריות
 המזוינות במכשירי הלמודים במדעי הפיסיקה, ביאולוגיה, כימיה
 וחדרי הציור המיוחדים לכך.

בבית השני הבנוי על צלעו של הראשון ומחובר אליו נמצאים
 חדרי השינה לתלמידים הבאים אל הישיבה מכל הערים והארצות
 דקרוכות והרחוקות. חדרי השינה בנויים תאים מרוהטים על פני
 חמש קומות כדי מארזים ודמשה עשר תלמיד, ובין התאים אולמי
 קריאה ומועד מרווחים המרחיבים דעתו של התלמיד. ועל פני
 רוחב הבית בקומה התחתונה אולם להתעמלות, ולמעלה ממנו חדר
 אוכל גדול מחולק ע"י עמודים לתאים מרווחים רבים. בין בית
 לבית בנוי אולם הישיבה המפואר והיציע שלו שיש בהם אלף
 ומאתים כסאות למושב ובמה גדולה לאספות גדולות של תלמידים
 וחכמים לעתים מזומנות בשנה, וגובה לבית, ותקרתו עשויה
 תמורים תמורים מעשי אמנות להפליא.

* רחוב 186 וסדרת אמשטרדם.

● תורת הבית

תעודת ישיבת רבנו יצחק אלחנן, המרכז העליון לתורה במדינה זו, היא כתעודתן של כל הישיבות הגדולות שבכל הדורות בכל ארצות פזורינו. להפיץ תורה להגדילה ולהאדירה, ולהעמיד לומדי תורה ובנים בונים נאמנים לכל קדשי האומה, וגם תלמידי חכמים מובהקים חרדים על דבר ה', שיהא בנפשם להאציל מהוד התורה ורות ישראל סבא על האבות והבנים, ולקרובם לאבינו שבשמים.

ישיבת רבנו יצחק אלחנן, תחלתה וסופה תורה ויראת שמים; נר מערבי ועדות לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל בכל מקום ובכל זמן, ועדות על התערותה של היהדות הנאמנה גם בעולם החדש.

הבסיס הרוחני של הישיבה היא האמונה השלמה, כי ישראל איננו עם כי אם בתורתו, וכי למוד התורה על פי דרכה של תורה, ושמירת מצוותיה, והעמדת תלמידים הרבה, הם סוד קיומנו. כל חנוך עברי שאין לו שרשים עמוקים בתורה ובמסורה ובסגולות עם ישראל, גורם לגלות השכינה ומקים לנו דור שאין תקוה ממנו.

ראשית הישיבה היה מצער, בתלמידים מעטים התחילה אכסניא של תורה זו הראשונה בזמן ובמעלה, במדינה זו, את פעולתה. ובין הראשונים שנתנו את ידם למרכז תורה זה והאצילו מרוחם עליו היו הרבנים המובהקים במדינה זו. נושאי משפט התורה ומשפט בני ישראל על לבם לפני ה' תמיד, וביחוד הרבנים חברי ומנהלי „אגודת הרבנים“.

ישיבת רבנו יצחק אלחנן, ברכה בה לחיי התורה במדינה זו. הישיבה העמידה מספר גדול של תלמידים מובהקים ושל מורים הגונים החרדים לקדשי האומה, שומרי מצוה ויודעי תורה, הראויים לתעודתם בתור מחנכי הדור הצעיר ברוח התורה והאמונה הטהורה. יראי ה' וחושבי שמו, ועסקנים מצוינים ששם שמים מתקדש על ידם. רבים מבניה המובהקים של הישיבה נתמנו לרבנים בקהלות שבכל רחבי ארצנו ובשאר המדינות, והם מצטיינים בעבודתם הפוריה להרמת קרן התורה בכל מקום שהם.

תלמידים למאות מטובי בנינו מכל קצוי הארץ מסתופפים בישיבת רבנו יצחק אלחנן, מהם תלמידי חכמים מובהקים, ותורתם שהם מקבלים בישיבה תלווה על דרך חייהם. הישיבה היתה למורה דרך ביסוד עוד ישיבות ומקומות תורה ועל ידה נתרבה למוד התורה במדינה זו. גם הלמודים הכלליים ההכרחיים נלמדים בה בטהרה ובסביבה של תורה. ישיבת רבנו יצחק אלחנן המקפת את כל אוצרותיה של תורתנו היא עץ חיים רענן של תורה וחכמה, מבצר לחינוך העברי השלם והנאמן, שאליה אנו מתפללים, חג היובל הזה הוא „חג ה' לנו ולבנינו“, ובזכות התורה ישראל נגאלים.

ברוך אלקינו

ברוך אלהינו שבראנו לכבודו, עוד הפעם לכבודו (2).
והבדילנו מן התועים, עוד הפעם מן התועים,
ונתן לנו תורת אמת, עוד הפעם תורת אמת,
וחיי עולם נטע בתוכנו, עוד הפעם בתוכנו.

שמחו נא בשמחת התורה

שמחו נא בשמחת התורה (2) ישמחו ברוכים בשמחת התורה
ישמחו אדוובים בשמחת התורה ישמחו גבורים בשמחת התורה.

ישמח משה

ישמח משה במתנת (3) חלקו.
הוי, כיצד קראת לו? (2) — כי עבד נאמן קראת לו (2).
ומה נתת לו? (2) — כלי תפארת נתת לו.
מתי נתת לו? (2) בעמדו לפניך על הר סיני.
ומה הוריד בידו? (2) — ושני לוחות אבנים הוריד בידו.
ומה כתוב בהם? (2) — וכתוב בהם שמירת שבת.

עלו לארץ אבות

עלו עלו לארץ אבות, לארצנו עלו בשיר ובמחולות,
תורת האמת האל נתן לנו, תורת חיים האל נטע בנו,
יהי רבון עולם (2) רחם, רחם רחמנא רחם, רחם נא רחם רחמנא רחם.

הללוהו בצלצלי שמע

הללוהו הללויה בצלצלי שמע,
הללוהו, הללויה בצלצלי תרועה,
כל הנשמה תהלל יה, הללוהו, הללויה (2).

אשרינו

אשרינו, אשרינו, מה טוב חלקנו, חלקנו,
מה נעים, מה נעים גורלנו,
מה יפה, מה יפה ירושתנו,
מה יפה, מה יפה,
מה יפה, מה יפה,
מה יפה ירושתנו, ירושתנו.

Handwritten musical score for a single instrument, likely a clarinet, consisting of three staves. The notation includes various rhythmic values, accidentals, and dynamic markings. The word "clarino" is written below the bottom staff.

Handwritten text, possibly a section title or measure number, located between the two systems of the first system.

Handwritten musical score for a multi-instrument ensemble, consisting of two systems of five staves each. The notation is dense and includes various musical symbols, dynamics, and articulations. The word "clarino" is written below the bottom staff of the second system.

